

Opgave 2 Terug naar een meerderheidsstelsel?

Bij deze opgave horen tekst 2 en de figuren 1 en 2.

Inleiding

In 2017 was het precies 100 jaar geleden dat Nederland het meerderheidsstelsel afschafte en het huidige kiesstelsel van evenredige vertegenwoordiging invoerde. Maar hoe zou de Tweede Kamer er na de verkiezingen van 2017 uitgezien hebben als alles bij het oude was gebleven? De NOS zocht het uit (tekst 2, figuur 1 en figuur 2).

Lees de regels 1 tot en met 28 van tekst 2 en bekijk figuur 1.

Met het huidige kiesstelsel behaalde de PvdA bij de verkiezingen van 2017 negen zetels. Bij de overstap naar een meerderheidsstelsel zou deze partij, op basis van hetzelfde aantal stemmen, geen zetels krijgen.

- 3p 8 Leg uit dat de PvdA bij hantering van het huidige kiesstelsel wél en bij hantering van het meerderheidsstelsel geen zetels toebedeeld krijgt. Betrek in je uitleg de werking van beide kiesstelsels en een gegeven uit figuur 1.

Lees de regels 29 tot en met 45 van tekst 2 en gebruik figuur 2.

- 2p 9 Leg uit dat hantering van een meerderheidsstelsel negatieve invloed kan hebben op de mate van representativiteit van de besluiten van de Tweede Kamer. Betrek in je uitleg een gegeven uit figuur 2.

Zie de regels 40 tot en met 45 van tekst 2.

De verkiezingsuitslag is tegenwoordig minder voorspelbaar dan in de negentiende eeuw. Dit heeft naast de invoering van een ander kiesstelsel ook te maken met veranderingen in de politieke cultuur vanaf de jaren zestig van de vorige eeuw.

- 2p 10 Noem een verandering in de politieke cultuur en leg uit dat deze heeft bijgedragen aan het feit dat de verkiezingsuitslagen minder voorspelbaar zijn geworden.

Lees de regels 46 tot en met 65 van tekst 2.

- 2p 11 Leg uit dat de werking van ons huidige kiesstelsel ertoe leidt dat er na de verkiezingen vrijwel nooit direct duidelijkheid bestaat over de samenstelling van het nieuwe kabinet.

Opgave 2 Terug naar een meerderheidsstelsel?

tekst 2

Hoe zou de Kamer eruitzien met een meerderheidsstelsel?

Hoe zou de Kamer er na deze verkiezingen uitgezien hebben als alles bij het oude was gebleven?

Voor een antwoord op deze vraag
5 zijn er een paar cruciale aanpas-
singen nodig ten opzichte van de
situatie honderd jaar terug. Alleen al
omdat de Tweede Kamer honderd
jaar geleden geen 150, maar 100
10 leden telde. Maar ook omdat de
bevolkingsconcentraties nu heel
anders zijn en omdat Flevoland
destijds nog niet bestond. De lijnen
van de districten moesten in de kaart
15 dus anders worden getrokken dan
toen gebeurde (zie figuur 1).
Nederland is opgedeeld in 150
gelijke districten, met gemiddeld
115.000 inwoners per district. Daarbij
20 is geprobeerd zo veel mogelijk duidelijke
regionale identiteiten als uit-
gangspunt te hanteren. Grote steden
zijn langs wijkgrenzen gesplitst.
Bovendien is er gewerkt met een
25 systeem van relatieve meerderheid.

De gevolgen van terugkeer naar een
meerderheidsstelsel zijn zichtbaar
gemaakt in figuur 1 en 2.

Oneerlijk

30 De ondervertegenwoordiging van
kleinere partijen was een van de
belangrijke argumenten voor de

systeemwijziging honderd jaar
geleden. “Een scheve verhouding
35 tussen electorale steun en het daad-
werkelijk behaalde zetelaantal vinden
wij Nederlanders niet eerlijk”, zegt de
Leidse hoogleraar politicologie Ruud
Koole.
40 In het Nederland van de negentiende
eeuw hadden de verkiezingen voor
veel kiezers praktisch gezien geen
enkele betekenis, omdat hun favo-
riete partij geen enkele kans had op
45 een meerderheid in hun district.

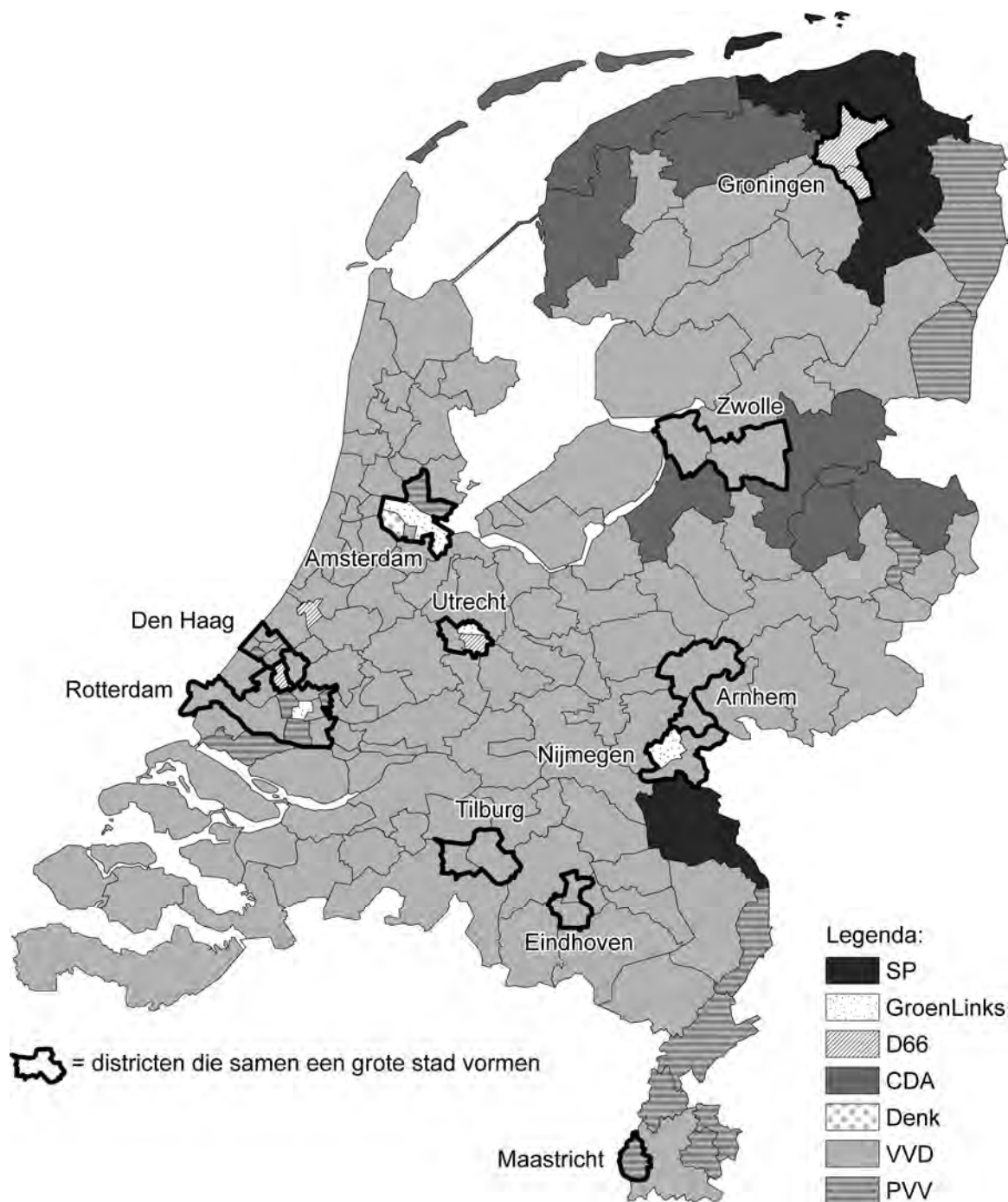
Voordelen

Een districtenstelsel heeft echter ook
voordelen. “Als je in het huidige
Nederland je stem hebt uitgebracht
50 en de uitslag is duidelijk, moet je
maar afwachten wat voor kleur het
uiteindelijke kabinet krijgt”, legt Koole
uit. “Daar hebben de Britten veel
minder last van. Die hebben meer het
55 gevoel dat zij rechtstreeks bepalen
wie er aan de macht komt.”
Bovendien is er in Groot-Brittannië
een sterkere regionale band tussen
Lagerhuisleden en hun achterban.
60 Wie daar zorgen of vragen heeft over
een bepaald onderwerp, kan die
vrijdagmiddag rechtstreeks kwijt
tijdens het spreekuur van zijn ‘eigen’
Lagerhuislid. Die komt in Londen op
65 voor zijn eigen district.

naar: nos.nl, 24 maart 2017

figuur 1

Verkiezingsuitslag in het meerderheidsstelsel

naar: nos.nl, 24 maart 2017

figuur 2

Vergelijking zetelverdeling bij verschillende kiesstelsels

Zetelverdeling in huidige kiesstelsel

Uitslag Tweede Kamerverkiezingen 2017

Zetelverdeling in meerderheidsstelsel

Fictieve uitslag

partij	aantal zetels
VVD	33
PVV	20
CDA	19
D66	19
GL	14
SP	14
PvdA	9
CU	5
PvdD	5
50PLUS	4
SGP	3
Denk	3
FvD	2

partij	aantal zetels
VVD	110
PVV	15
CDA	7
D66	7
GL	7
SP	3
Denk	1

naar: nos.nl, 24 maart 2017